statisticon
STATISTICS & RESEARCH

Att göra en social kompass

– SEKOM-metoden för samsyn kring politikens förutsättningar

BAKGRUND

Ett kännetecken för vår tids offentliga samtal och samhällsplanering är tillgången till en närmast outsinlig tillgång på data, statistik, indikatorer och rankinglistor av olika slag. Uttrycket att inte se skogen för alla träd beskriver väl den situation som råder i många verksamheter.

För att underlätta planerings- och beslutsprocesser i kommunal och regional förvaltning har Statisticon utvecklat en analysmetod som benämns SEKOM (SocioEkonomisk analys för KOMmuner). Baserat på variabler avseende befolkningens socioekonomiska och demografiska egenskaper i en kommuns delområden har Statisticon tagit fram en modell som grupperar en kommuns delområden utifrån befolkningens egenskaper i termer av bl.a. ålders- och befolkningssammansättning, inkomstnivå, utbildningsnivå, arbetslöshet och ohälsa.

Vår ambition är att hjälpa till i bytet av perspektiv från endimensionell analys av ett förhållande i taget till en sammanhängande helhetsbild av hur ett samhälle ser ut. Vi vill bidra till att skapa förutsättningar för en målinriktad samhällsplanering där analytiker och beslutsfattare ges möjlighet att faktiskt se en - och samma - skog framför alla träd.

METOD

Den första delen i analysmetoden omfattar inventering och val av ingående variabler i analysen. Det finns egentligen ingen begränsning för vilka eller hur många variabler som kan ingå. I det följande föreslås de variabler som inkluderades i en motsvarande analys för Sveriges samtliga kommuner:

- Andel öppet arbetslösa i åldern (20-64 år)
- Andel invånare med ekonomiskt bistånd
- Ohälsotal per invånare
- Andel förvärvsarbetande i åldern (20-64 år)
- Nettoinkomst (hushållens disponibla medianinkomst)
- Andel inv. (16-74 år) med eftergymnasial utbildning
- Andelen invånare födda utanför EU/EFTA
- Antal unga (0-19 år) i förhållande till befolkningen
- Antalet äldre (65 år+) i förhållande till befolkning

Den andra delen av analysen omfattar tillämpning av en datavetenskaplig metod som kallas Random Forest. Enkelt uttryckt är syftet med den datorintensiva metoden att klassificera omfattande data med komplexa samband. I fallet med socioekonomiska variabler på delområdesnivå ges en möjlighet att gruppera delområdena utifrån hur de studerade variablerna sammantaget korrelerar med varandra.

Den tredje delen av analysen är att visualisera resultatet . Det gör vi med hjälp av MDS (Multidimensional scaling) som i en tvådimensionell plot visar graden av samband samt hur de ingående variabelvärdena varierar mellan de delområden vi studerar.

Den fjärde delen i analysmetoden är att förstå och tolka det visualiserade utfallet, dvs. i vårt fall det socioekonomiska landskapet. Vid tolkningen bestäms antalet landskap (kluster) som ska definieras och karaktäriseras. De ingående enskilda variablernas dragningskraft och riktning i den socioekonomiska kartbilden behöver också markeras i den tvådimensionella rymden som kartbilden utgör.

GENOMFÖRANDE

Steg 1 - Inledande möte mellan Statisticon och kommunen
Förslag på upplägg diskuteras igenom och beslutas samt en tidplan upprättas.

Steg 2 - Fastställande av delområden
Utifrån diskussionen i steg 1 fastställer kommunen indelning i delområden utifrån lämplig NYKO-indelning. Utgångspunkten bör vara en indelning i minst 20 områden och med minst 200 invånare per delområden. Strävan bör också vara att åstadkomma så homogena delområden som möjligt i termer av socioekonomisk struktur.

Steg 3 - Sammanställning av data enligt bifogad Excelmall
Efter fastställande av delområden upprättar kommunen en underlagsfil med data för vidare analys. Data för de olika variablerna behöver avse samma – och helst senast tillgängliga – årtal. Med tillgång till ett kartlager (i t.ex. shapeformat) med motsvarande delområdesindelning kan vi illustrera analysresultat i kartformat.

Steg 4 - Analys av data utifrån SEKOM-modellen
Efter hand som vi får fram resultat behövs en nära dialog med kommunen för att dels besluta om lämpligt antal kluster (eller landskap), dels tolka och beskriva utfallet.

Steg 5 - Framtagning av resultatrapport och föredragning
Resultatet av analysen sammanställs i en resultatrapport med beskrivande text, bilder och kartor (om vi får tillgång till ett relevant kartlager). Efter leverans genomför vi gärna en föredragning på plats i kommunen.

MER INFORMATION

http://befolkningsprognoser.se/levande-landskap/
prognoser@statisticon.se eller 010-130 80 00.